

ความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนออนไลน์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
จังหวัดลำปาง
Graduate Students' Opinion on Online at Teaching Tertiary Level
in Lampang Province

หัสยา วงศ์วัน¹ เบญริสา ทองจำรูญ² และเจริญศรี ยอมเจริญ³
Hussaya Wongwan, Benrisa Thongchamroon, and Charoensri Yomcharoen

Received: February 23, 2022

Revised: May 25, 2022

Accepted: May 26, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดลำปาง ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดลำปาง จำนวน 300 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทุกคนมีอินเทอร์เน็ตในการใช้งาน ส่วนใหญ่เคยเรียนและเคยสอบในรูปแบบออนไลน์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนและการสอบออนไลน์ คือ คอมพิวเตอร์ ระบบสัมผัส และโทรศัพท์เคลื่อนที่ ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในการแชท และสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน และใช้บ้านและหอพักเป็นสถานที่เรียนออนไลน์ รูปแบบการเรียนที่นักศึกษาชอบมากที่สุด คือ การเรียนในชั้นเรียน รองลงมา คือ การเรียนออนไลน์แบบคลิปปสอน ผลความคิดเห็นการเรียนการสอนออนไลน์พบว่า นักศึกษาค่อนข้างเห็นด้วยว่าเรียนออนไลน์ทำให้รู้สึกสะดวกและรู้สึกผ่อนคลาย นักศึกษาเห็นด้วยว่าการเรียนออนไลน์ทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน เกิดแรงกระตุ้นทางการเรียนน้อย และนักศึกษาไม่เห็นด้วยให้มีการปรับการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ในอนาคต ด้านผลความคิดเห็นการสอบออนไลน์ พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดว่ามีความกังวลในการสอบออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ 2 แนวทาง คือ 1) การสอนในชั้นเรียนโดยอัดคลิปไว้ให้ทบทวนบทเรียน และ 2) การเรียนแบบผสมผสาน

คำสำคัญ : การเรียนการสอนออนไลน์ การสอบออนไลน์ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง

¹ อาจารย์ประจำ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี ลำปาง
อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง 52100 e-mail: xbonus3@gmail.com.

² อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี ลำปาง

³ อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี วิทยาลัยอินเตอร์เทคโนโลยี ลำปาง

Abstract

This research aimed to study opinions of students in higher education institutions in Lampang Province towards online teaching and learning. The sample group was 300 students at the higher education level in Lampang Province. Research instrument was a survey questionnaire. The results of the study found that the majority of the users were female and everyone could access an internet. Most of them experienced on online learning and examination. The equipment used for studying and taking online exams were touch screen computers and mobile phones. Most of them used the internet for chatting and searching information. Online learning was also taken place at home and dormitory. Regarding the preferred learning mode, it was found that classroom learning and online learning with clip teaching were preferable respectively. For opinions towards online teaching and learning, students relatively agreed that online learning was comfortable and relaxing. However, it lacked of interaction with peers and demotivated learning. Students also disagreed if online learning will be implemented in the future. Regarding students' opinions towards online examination, it was found that students were worried in a highest degree. The researcher has suggested two approaches for online learning management; 1) teaching in the classroom by recording clips for lesson review and 2) blended learning.

Keywords: online learning, online exams, Higher Education Students in Lampang Province

ความเป็นมา/บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการ และเทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาต่อเนื่องตลอดเวลา และสุธิดา พัฒนศรีวิเชียร กล่าวไว้ว่า การใช้สื่อสังคม (Social media) ในการรณรงค์ทางการเมืองควบคู่ไปกับวิธีการหาเสียงและการรณรงค์แบบเดิม จะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการหาเสียง (สุธิดา พัฒนศรีวิเชียร, 2562, น. 38) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงต้องเร่งปรับบทบาทในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของประเทศไทยที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้อง และเหมาะสมในการนำมาใช้พัฒนาการศึกษา การใช้เทคโนโลยีระบบการจัดการสอนผ่านระบบออนไลน์ มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชาด้วยตนเอง ผู้เรียนและผู้สอนไม่จำเป็นต้องไปสถานศึกษา เกิดความสะดวกสบาย สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วทุกสถานที่ ทุกเวลา อีกทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าเดินทาง เปิดโอกาสทางการศึกษาให้เข้าถึงการเรียนรู้ได้ ในวงกว้าง การสร้างความรู้เป็นฐานความรู้ อย่างง่าย ๆ มีการเก็บสะสมในฐานข้อมูลเว็บ การเชื่อมโยงถึงกันและสร้างรูปแบบจึงเป็นเทคนิคที่สำคัญที่ผู้สร้างเนื้อหาจะต้องให้ความสำคัญ ศาสตร์แห่งการสร้าง

ความรู้ กำลังได้รับความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของครู ผู้ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และเข้าใจได้ง่ายโดยไม่จำเป็นต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในราคาแพง เนื่องจากการเรียนรู้โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่มีถิ่นฐานกระจายตามจุดต่างๆ ทั่วโลกโดยไม่มีข้อจำกัด ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสของการเรียนรู้ให้ทัดเทียมกัน สามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน สะดวก และคล่องตัว นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมการเรียนรู้ให้กว้างไกลขึ้น (บัณฑิตา อินทรักษา, 2562, น. 357)

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้เกิดโรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง มาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (ฉบับที่ 3) : การปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 “ให้การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนจากแบบปกติเป็นแบบออนไลน์โดยสมบูรณ์” (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ลงสู่การปฏิบัติในรายวิชาที่สอน ซึ่งอาจารย์ทุกท่านได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยนักศึกษาเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดลำปาง ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในส่วนของนักศึกษาซึ่งเป็นผู้เรียนนั้นมีความคิดเห็น มีความต้องการ มีคำแนะนำ มีอุปสรรคหรือปัญหาใดบ้างที่ประสงค์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนกลยุทธ์การผลิตบัณฑิตเรียน Online ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดลำปาง ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์

คำถามการวิจัย

ความคิดเห็นของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดลำปาง ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์เป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดลำปาง โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงในรายวิชาที่อาจารย์จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 100 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ลำปาง จำนวน 100 คน

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง จำนวน 50 คน และวิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 300 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในบริบทการเรียน และบริบทการสอบ

การทบทวนวรรณกรรม

การเรียนการสอนออนไลน์

การเติบโตอย่างรวดเร็วของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้เว็บไซต์เป็นเครื่องมือที่มีพลังและมีประสิทธิภาพด้วยเป็นเครื่องมือที่มีความยืดหยุ่น แพร่หลายไปทั่วโลก มีความคล่องตัว ในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนทางไกล (Taylor, 2014) การเรียนการสอนออนไลน์ เหมือนกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนตรงที่ครูผู้สอนจะต้องจัดเตรียมกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียน และการเรียนการสอนที่ดีนั้น ผู้เรียนและผู้สอนควรต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้น การเรียนการสอนออนไลน์จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่การสร้างบทเรียนบนเว็บ เพื่อให้ผู้เรียนเข้ามาศึกษาเนื้อหาบทเรียนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning) จะเป็นการเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ตโดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชากร การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง VDO และ Multimedia อื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat หรือ Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้แบบออนไลน์จึงเหมาะสำหรับทุกคน (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2563, น. 4)

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคม (Social Media)

สังคมออนไลน์ได้เข้ามามีส่วนในการพัฒนาการศึกษา เชื่อว่าการศึกษาขึ้นเป็นการพัฒนาคนให้มีความรู้ มีความเจริญงอกงามทางด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งการนำเอาการใช้สื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการจัดการการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์ (2554, น. 99) กล่าวไว้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันในสังคมเป็นวงกว้าง การกระจายข่าวสารหรือข้อมูลก็เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น รูปแบบการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างไรก็ตาม ยุคของสื่อสังคมที่เข้าใจกันทุกวันนี้เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา เมื่อ Bruce และ

Susan Abelson ได้ก่อตั้งเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมขึ้นมาเพื่อนำเสนอบทความออนไลน์ที่ได้เขียนลงในชุมชนออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่า บล็อก (Blog) นั่นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิทยา วาโย, อภิรติ เจริญนุกูล, ฉัตรสุดา กานกายนต์, และ จรรยา คนใหญ่ (2563, น. 285) การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New normal) โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียน และแหล่งเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผล รูปแบบการเรียนการสอนมีหลากหลายวิธีที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันได้ การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชาและบริบทของผู้เรียน จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ทัศนันท์ พุ่มนุช (2555, น. 523) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม (Social network) เพื่อพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เคยใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมในระดับปานกลาง เว็บไซต์เครือข่ายเข้าใช้งานคือ 1. Facebook 2. Line 3. Blog Gang และ Twitter 4. Blogger 5. MySpace และ Ex teen และ 6. Multiply และ Skype ใช้งานเฉลี่ย 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์มากที่สุด ช่วงเวลาที่เข้าใช้งานคือ ช่วงเวลา 18.01-24.00 น. ระยะเวลาที่ใช้งานใน 1 วัน ใช้งานไม่เกิน 1 ชั่วโมง สถานที่ใช้งานคือที่ทำงาน มีคอมพิวเตอร์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เพื่อสื่อสารในกระบวนการปฏิบัติงาน โดยมีประสบการณ์การใช้ประชุม/สัมมนา ความคิดเห็นเพิ่มเติม คือ ควรจัดทำคู่มือการใช้ ควรจัดศึกษาดูงาน ควรจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ ควรจัดทำจุลสาร/แผ่นพับ ควรจัดประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์สำนักงาน ควรได้รับการสนับสนุนด้านพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เครือข่ายทางสังคม ควรจัดหาสื่อและเครื่องมือเตรียมความพร้อมด้านระบบอินเทอร์เน็ตและแนวทางการจัดกิจกรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

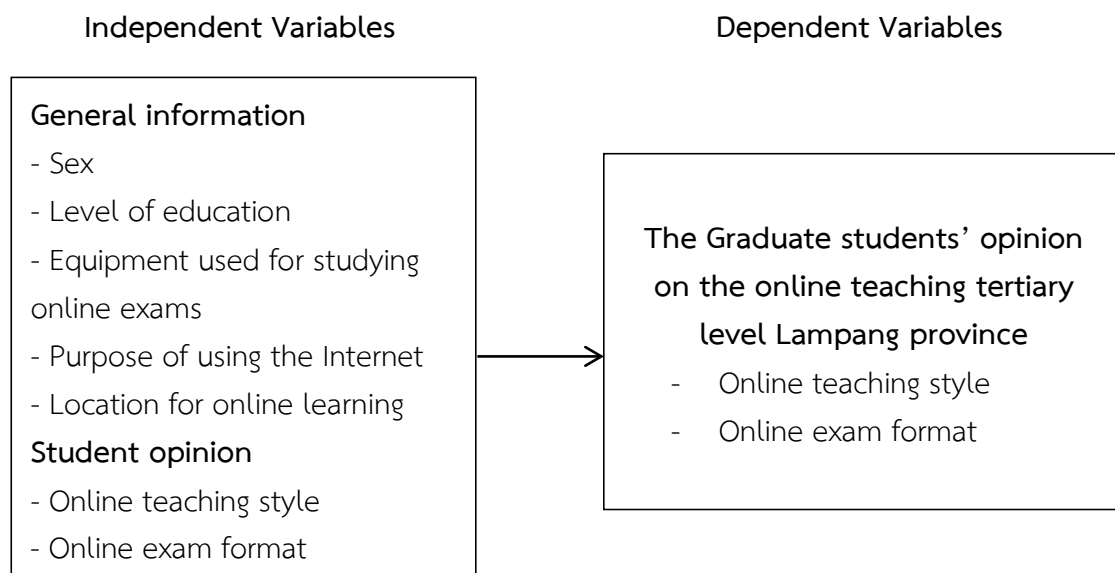

Figure 1 Conceptual framework

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาในเขตจังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันอุดมศึกษาในเขตจังหวัดลำปาง และจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยมีสถาบันการศึกษา ดังนี้ วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง จำนวน 50 คน มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง จำนวน 50 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน 100 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ลำปาง วิทยาเขตลำปาง จำนวน 100 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือประกอบการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามด้านความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในบริบทการเรียน และบริบทการสอบ โดยคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale 5 ระดับ จากมาตรวัดของ Likert (1967, pp. 90-95)

ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ ดังนี้ 5 คือ ระดับความคิดเห็นมากที่สุด 4 คือ ระดับความคิดเห็นมาก 3 คือ ระดับความคิดเห็นปานกลาง 2 คือ ระดับความคิดเห็นน้อย 1 คือ ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อมูลข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนบรรยายคำตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โดยใช้โปรแกรมกูเกิลฟอร์ม (Google form) ในการเก็บ เนื่องจากการเก็บข้อมูลในช่วงสถานการณ์การระบาดโควิด 19
2. เก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่ง link แบบสอบถามออนไลน์ไปยังอาจารย์ที่สอนในสถาบันอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดลำปาง เพื่อกระจายต่อไปยังนักศึกษาที่อาจารย์ได้ทำการสอนในช่วงระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม – 30 กันยายน 2564
3. ผู้วิจัยได้นำผลของการทำแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 300 ชุด ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.33 ระดับชั้นที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 27.00 ผู้ตอบแบบสอบถามใช้อุปกรณ์การเรียนออนไลน์ได้แก่ คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 93.33 และใช้อุปกรณ์การสอบออนไลน์ได้แก่ คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 63.33 วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตในการแชท คิดเป็นร้อยละ 97.33 ส่วนสถานที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ส่วนใหญ่เรียนอยู่บ้าน และหอพัก คิดเป็นร้อยละ 83.67 ด้านรูปแบบการเรียนที่ชอบพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในการเรียนในชั้นเรียน (lecture class) คิดเป็นร้อยละ 47.33

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดลำปางที่มีต่อการเรียนการสอน และการสอบออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

Table 1 Number and scores of opinions of tertiary students in Lamphang Province towards online teaching

(N=300)

Question	Quantity					Median	Interpret
	1	2	3	4	5		
1. More interaction with teachers	39 (13)	82 (27.3)	118 (39.3)	32 (10.7)	29 (9.7)	3	Moderate
2. More interaction with friends	60 (20)	84 (28)	90 (30)	37 (12.3)	29 (9.7)	2	Rarely Agree
3. Able to express more opinions	47 (15.7)	64 (21.3)	95 (31.7)	53 (17.7)	41 (13.7)	3	Moderate
4. Better learning of content	37 (12.3)	65 (21.7)	102 (34)	62 (20.7)	34 (11.3)	3	Moderate

Question	Quantity					Median	Interpret
	1	2	3	4	5		
5. Online learning doesn't make you feel bored	34 (11.3)	44 (14.67)	87 (29)	76 (25.3)	59 (19.7)	3	Moderate
6. Studying online means you don't waste time while studying	47 (15.7)	68 (22.6)	101 (33.7)	50 (16.6)	34 (11.4)	3	Moderate
7. Studying online makes students more enthusiastic about their studies	59 (19.7)	79 (26.3)	85 (28.3)	44 (14.7)	33 (11.0)	2.5	Moderate
8. There is a feeling of relaxation in online learning	36 (12.0)	44 (14.7)	82 (27.3)	76 (25.3)	62 (20.7)	3.5	Very agree
9. Feel focused on studying	60 (20.0)	75 (25.0)	75 (25.0)	55 (18.3)	35 (11.7)	3	Moderate
10. Online learning is convenient	32 (10.7)	53 (17.7)	70 (23.3)	75 (25.0)	70 (23.3)	4	Very agree
11. Online learning provides an incentive to study	52 (17.3)	90 (30.0)	80 (26.7)	42 (14.0)	36 (12.0)	2	Rarely Agree
12. Studying online can lead to problems with home or homework assistance	67 (22.3)	58 (19.3)	75 (25.0)	55 (18.3)	45 (15.0)	3	Moderate
13. The suitability of an online learning environment compared to classroom learning	60 (20.0)	77 (25.7)	88 (29.3)	42 (14.0)	33 (11.0)	3	Moderate
14. Feel the inequality of online learning	38 (12.7)	57 (19.0)	89 (29.7)	57 (19.0)	59 (19.7)	3	Moderate
15. Want the teaching to be fully online for all subjects in the future	84 (28.0)	60 (20.0)	81 (27.0)	41 (13.7)	34 (11.3)	2	Rarely Agree
16. Would like the teaching to be adjusted as a blend of classroom learning along with online learning	37 (12.3)	52 (17.3)	87 (29.0)	68 (22.8)	56 (18.67)	3	Moderate

Question	Quantity					Median	Interpret
	1	2	3	4	5		
17. Appropriateness of applications used in online learning	33 (11.0)	50 (16.7)	95 (31.7)	76 (25.3)	46 (15.3)	3	Moderate

จาก Table 1 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ ในเรื่อง ความสะดวก และมีความรู้สึกผ่อนคลายในการเรียนออนไลน์ (คะแนนมัธยฐานเท่ากับ 4 และ 3.5 ตามลำดับ) และมีความคิดเห็นปานกลาง (คะแนนมัธยฐานเท่ากับ 3 และ 2.5) ในเรื่อง การเรียนออนไลน์ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนมากยิ่งขึ้น สามารถแสดงความคิดเห็นได้มากยิ่งขึ้น การเรียนรู้เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ ทำให้ไม่รู้สึกเสียเวลาขณะเรียน รู้สึกมีสมาธิในการเรียน การเรียนออนไลน์ทำให้มีปัญหากับที่บ้านหรือต้องช่วยเหลืองานที่บ้าน ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์เมื่อเทียบกับการเรียนในชั้นเรียน รู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมของการเรียนออนไลน์ อยากให้มีการปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนควบคู่กับการเรียนออนไลน์ ความเหมาะสมของแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ และทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาไม่ค่อยเห็นด้วย (คะแนนมัธยฐาน 2) กับความคิดเห็นเรื่อง การเกิดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากยิ่งขึ้น การเรียนออนไลน์ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียน และความเห็นเรื่องอยากให้มีการปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบออนไลน์แบบเต็มรูปแบบทุกวิชาในอนาคต

Table 2 Opinion scores of higher education students in Lampang Province towards online examination

(N=300)

Question	Quantity					Median	Interpret
	1	2	3	4	5		
1. The appropriateness of clarification of the rules for taking the exam, such as giving advice on how to use the application before the online exam	39 (13)	82 (27.3)	118 (39.3)	32 (10.7)	29 (9.7)	3	Moderate
2. Appropriateness and difficulty of the exam	47 (15.7)	64 (21.3)	95 (31.7)	53 (17.7)	41 (13.7)	3	Moderate
3. Appropriate length of time for the online exam	37 (12.3)	65 (21.7)	102 (34)	62 (20.7)	34 (11.3)	3	Moderate
4. Appropriateness of the applications used for the online exam	34 (11.3)	44 (14.67)	87 (29)	76 (25.3)	59 (19.7)	3	Moderate

Question	Quantity					Median	Interpret
	1	2	3	4	5		
5. Appropriateness for taking the exam in Google form	32 (10.7)	53 (17.7)	70 (23.3)	75 (25.0)	70 (23.3)	4	Very Agree
6. There was a problem connecting to the Internet during the exam	59 (19.7)	79 (26.3)	85 (28.3)	44 (14.7)	33 (11.0)	2.5	Moderate
7. The suitability of solving problems when problems occur during the online exam	60 (20.0)	75 (25.0)	75 (25.0)	55 (18.3)	35 (11.7)	3	Moderate
8. Convenience of online exams	60 (20.0)	77 (25.7)	88 (29.3)	42 (14.0)	33 (11.0)	3	Moderate
9. Worry for example, fear of crashes during online exams	26 (8.7)	30 (10.0)	47 (15.7)	65 (21.6)	132 (44.0)	5	Most Agree
10. Overall suitability of the online exam	60 (20.0)	77 (25.7)	88 (29.3)	42 (14.0)	33 (11.0)	3	Moderate

จาก Table 2 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด (คะแนนมัธยฐาน 5) กับความคิดเห็นในเรื่องเกิดความกังวล เช่นกลัวเกิดปัญหาระหว่างการสอบออนไลน์ และเห็นด้วยมาก (คะแนนมัธยฐาน 4) กับความคิดเห็นเรื่อง ความเหมาะสมในการทำข้อสอบใน Google form และความคิดเห็นที่เห็นด้วยปานกลาง (คะแนนมัธยฐาน 3) ได้แก่ ความเหมาะสมของการชี้แจงระเบียบในการเข้าสอบ เช่น การแนะนำวิธีการใช้แอปพลิเคชันก่อนสอบออนไลน์ ความเหมาะสมความยากง่ายของข้อสอบ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการสอบออนไลน์ ความเหมาะสมของแอปพลิเคชันที่ใช้ในการสอบออนไลน์ ความเหมาะสมของการแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหาระหว่างการสอบออนไลน์ เกิดความสะดวกในการสอบออนไลน์ และความเหมาะสมโดยรวมของการสอบออนไลน์

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดลำปาง ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งข้อคิดเห็นของนักศึกษาเรื่องรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบการเรียนในชั้นเรียน โดยให้เหตุผลว่า การเรียนในชั้นเรียนทำให้มีสมาธิในการเรียน เนื่องจากชั้นเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนมากกว่า และในห้องเรียนมีเพื่อนร่วมเรียนด้วย ทำให้มีกำลังใจในการเรียน ไม่น่าเบื่อ ไม่รู้สึกง่วง มีการเรียนการสอนที่เป็นไปตามตารางเรียน และการเรียนในห้องเรียนมีความต่อเนื่องเพราะไม่มีปัญหาเรื่องอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้การเรียนในห้องเรียนทำให้รู้สึกมีแรงกระตุ้นในการเรียนมากกว่า สามารถซักถามอาจารย์ได้ทันทีเมื่อไม่เข้าใจ ทำให้มีสมาธิอยู่กับอาจารย์ผู้สอน และเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ในส่วนที่นักศึกษาเห็นว่าเป็นข้อดีของการเรียนออนไลน์ คือไม่จำเป็นต้องตื่นเช้า

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ว่า จากความคิดเห็นและจากข้อเสนอแนะของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ว่ามีความสะดวก และรู้สึกผ่อนคลายในการเรียนออนไลน์ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ผู้สอนมากยิ่งขึ้น สามารถแสดงความคิดเห็นได้มากยิ่งขึ้น สามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น รู้สึกไม่เบื่อ ทำให้ไม่รู้สึกเสียเวลาขณะเรียน มีสมาธิในการเรียน แต่ในทางกลับกันนักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่าการเรียนออนไลน์ทำให้มีปัญหาที่บ้านหรือต้องช่วยเหลืองานที่บ้าน ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในการเรียนออนไลน์เมื่อเทียบกับการเรียนในชั้นเรียน ความไม่เท่าเทียมของการเรียนออนไลน์ ดังนั้น ควรมีการปรับการเรียนการสอนเป็นรูปแบบผสมผสานการเรียนในชั้นเรียนควบคู่กับการเรียนออนไลน์ และแอปพลิเคชันที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ก็มีส่วนสำคัญ ทำให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Angelo & Cross (1993, p. 34) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นกับบทเรียนออนไลน์กับผู้สอน และกลุ่มผู้เรียนด้วยกันเองเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนตลอดจนผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกันหรือเข้าถึงบทเรียนออนไลน์ได้ตลอดเวลาด้วยความสะดวก และ Seagren & Watwood (1996, p. 320) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ขณะที่ครูจะให้คำแนะนำนักศึกษาแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความรู้ให้แก่กันรวมถึงกิจกรรม การเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์เป็นพื้นฐานในการสนทนาที่มีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มสามารถเข้าร่วมเรียนได้ตามความสะดวกของตนเอง การตอบสนอง การติชม เหตุผลที่เขียนขึ้น โดยปราศจากความเร่งรีบ และบุญชู บุญเลิศศิริ (2548, บทคัดย่อ) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนแบบผู้เรียนกับผู้สอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เข้ารับการศึกษาที่ฝึกอบรมโดยใช้เกมเป็นฐานบนเว็บ ที่มีรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนแบบผู้เรียนกับเนื้อหา

ส่วนในบริบทการสอบนั้นนักศึกษามีความคิดเห็นว่า เกิดความกังวล เช่นกลัวเกิดปัญหาระหว่างการสอบออนไลน์ เช่น ปัญหาจากสภาพอากาศทำให้ไฟดับระหว่างสอบซึ่งส่งผลให้สัญญาณอินเทอร์เน็ตขาดหายไป ความเหมาะสมของการทำข้อสอบใน Google form ความเหมาะสมของการชี้แจงระเบียบในการเข้าสอบ เช่น การแนะนำวิธีการใช้แอปพลิเคชันก่อนสอบออนไลน์ ความเหมาะสมความยากง่ายของข้อสอบ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการสอบออนไลน์ ความเหมาะสมของแอปพลิเคชันที่ใช้ในการสอบออนไลน์ เกิดปัญหาการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตระหว่างการสอบ ความเหมาะสมของการแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหาระหว่างการสอบออนไลน์ เกิดความสะดวกในการสอบออนไลน์ และความเหมาะสมโดยรวมของการสอบออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุขนิษฐ์ สังขสูตร และจอมเดช ตรีเมฆ (2564, น. 9-10) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิต ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีความพึงพอใจน้อยที่สุดเนื่องจากนักศึกษาเกิดความกังวลและไม่มั่นใจในการสอบ รวมทั้งการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนการสอน มีการบูรณาการนวัตกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 รวมไปถึงปัจจัยด้านระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ต หรือปัญหาด้านคอมพิวเตอร์ เป็นอุปสรรคที่นักศึกษาต้องจัดเตรียมให้มีความพร้อม

ตลอดเวลา จึงควรตรวจสอบความเร็ว/สัญญาณอินเทอร์เน็ตเครือข่ายที่ตนเองใช้บริการและตรวจสอบระบบคอมพิวเตอร์ของตนเอง เพื่อให้สามารถใช้ในการศึกษาโดยไม่เป็นอุปสรรค

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จังหวัดลำปาง ที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่า นักศึกษาค่อนข้างเห็นด้วยกับความคิดเห็นเรื่องรู้สึกสะดวกเมื่อเรียนออนไลน์ (คะแนนมัธยฐานเท่ากับ 4) ทั้งนี้เพราะการเรียนออนไลน์ส่วนใหญ่ นักศึกษาเรียนได้จากที่บ้าน (ร้อยละ 83.67) นักศึกษาไม่ต้องเดินทางมาเข้าเรียนในชั้นเรียน และหากเป็นการสอนออนไลน์แบบคลิปสอน นักศึกษาสามารถเลือกเรียนตามเวลาที่ตนเองสะดวก และสามารถทบทวนบทเรียนซ้ำได้ตลอดเวลา มีความสะดวกในการเรียน เนื่องจากนักศึกษาสามารถจัดสรรเวลาการเรียนได้เองตามความต้องการ และสามารถหยุดคลิปได้หากจดไม่ทัน หรือย้อนกลับไปเรียนในจุดที่ไม่เข้าใจได้

การเรียนแบบผสมผสาน ระหว่างเรียนออนไลน์และเข้าชั้นเรียน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่นักศึกษามีความคิดเห็นว่าชอบวิธีการเรียนในชั้นเรียนที่สามารถซักถามอาจารย์ในชั้นเรียนได้ทันที ในขณะที่เดียวกันการเรียนออนไลน์แบบอัดคลิปสอนก็มีประโยชน์ในเรื่องของการช่วยทบทวนบทเรียนให้ง่ายขึ้น ลดการเดินทางมาเรียนชั้นเรียน ไม่ต้องแต่งชุดนักศึกษา ส่วนปัญหาที่พบในการเรียนการสอนออนไลน์จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า อุปสรรคที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนออนไลน์คือ ไม่มีสมาธิในการเรียน สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการเรียนทำให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนน้อยลง และอุปกรณ์ในการเรียนไม่พร้อมเรียนตามไม่ทัน การเรียนออนไลน์ไม่เหมาะกับวิชาที่มีเนื้อหาซับซ้อนหรือวิชาปฏิบัติการ นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น มีงานที่ได้รับมอบหมายมากกว่าเรียนในห้องเรียน แง้เวลาเรียนแบบสอนสดกระชั้นชิด ปัญหาการสื่อสารกับคนในครอบครัว เพราะทุกคนในครอบครัวเข้าใจว่านักศึกษาว่าง ไม่ช่วยงานในครอบครัวแต่จริงๆ แล้วนักศึกษายังต้องเรียนเหมือนเดิม ใช้ระยะเวลาในการเรียนเท่าเดิมกับการไปเรียนในชั้นเรียน และปัญหาที่พบในการสอบออนไลน์จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความกังวลว่าจะเกิดปัญหาระหว่างสอบ เช่น ปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตขาดระหว่างสอบ มีเสียงดังรบกวนในเวลาสอบทำให้เสียสมาธิ ปัญหาการทำข้อสอบในรูปแบบ Google form โดยเฉพาะเกิดข้อผิดพลาดในการส่งคำตอบทำให้ต้องทำข้อสอบใหม่ทั้งหมดและไม่มีวิธีการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอบไม่พร้อม และอาจารย์แต่ละคนมีวิธีการตรวจและความเคร่งครัดในการตรวจทุจริตที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความเห็นว่าการสอบออนไลน์สามารถทุจริตในการสอบได้ง่ายกว่ารูปแบบการสอบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การสอนในชั้นเรียนโดยอัดคลิปไว้ให้ทบทวนบทเรียน โดยให้อาจารย์อัดคลิปการสอนเพื่อให้ นักศึกษาสามารถกลับไปทบทวนบทเรียนได้ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการปรับรูปแบบการเรียน

การสอนเพราะไม่ต้องปรับเนื้อหาหรือกระบวนการเดิม แค่เพิ่มการอัดคลิประหว่างสอนและนำคลิปสอนไปลงในกลุ่มสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

2. การเรียนแบบผสมผสาน โดยรูปแบบการเรียนแบบผสมผสานนี้จะเป็นการสอนผ่านคลิปมากขึ้น แต่ยังคงรูปแบบการสอนในห้องเรียนไว้เป็นบางครั้ง เช่น สอนออนไลน์ผ่านคลิป 2 ครั้งสลับกับการสอนในห้องเรียน 1 ครั้ง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ซักถามข้อสงสัย หรือทำกิจกรรมในห้องเรียน โดยลักษณะของรายวิชาที่เหมาะสมกับรูปแบบนี้เป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาที่ยากปานกลาง นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และมีการถามหรือทำกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อสรุปความเข้าใจในชั้นเรียนเป็นบางครั้ง

3. ปัญหาที่พบในการสอบออนไลน์ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกิดจากอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากสภาพอากาศทำให้ไฟดับระหว่างสอบซึ่งส่งผลให้สัญญาณอินเทอร์เน็ตขาดหายไปด้วย หรือจากการที่บ้านนักศึกษายู่ต่างจังหวัดทำให้สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยเสถียร ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดความกังวลไม่มีสมาธิในการสอบและสร้างความกังวลใจค่อนข้างมาก นอกจากนี้ ระบบการสอบออนไลน์ไม่มีข้อกำหนดการสอบที่ชัดเจนหากเกิดปัญหาระหว่างสอบ ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนควรมีข้อกำหนดที่ชัดเจนเพื่อช่วยคลายความกังวลของนักศึกษาได้ในระดับหนึ่ง

4. นักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงชอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน อาจเป็นเพราะนักศึกษายังคงปรับตัวกับการเรียนในรูปแบบออนไลน์ไม่ได้ เพราะการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุผลพิเศษ ทำให้ช่วงแรกของการเรียนออนไลน์อาจจะยังไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ เพราะอาจารย์ผู้สอนเองก็ขาดการเตรียมพร้อมในการสอนแบบออนไลน์เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการสำรวจผลความพึงพอใจและข้อเสนอแนะจากนักศึกษาที่เรียนบทเรียนออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างในเรื่องวิชาเกี่ยวกับการเรียนการสอนของศาสตร์แต่ละด้านว่า ด้านใดมีความเหมาะสมกับการออกแบบการเรียนการสอนด้วยระบบบทเรียนออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง มาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (ฉบับที่ 3), สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2563.
<https://covid19.mfu.ac.th/?p=253>
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา = Online learning management: New normal of education, สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2563.
<https://slc.mbu.ac.th/article/28181>

- ทัศนันท์ พุ่มนุช. (2555). การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม (Social network) เพื่อพัฒนาในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม. *Veridian E-Journal*, 5(1), 523-540.
- บัณฑิตา อินทรักษา. (2562). การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(4), 357-365.
- บุญชู บุญลิขิตศิริ. (2548). ผลของรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนในการฝึกอบรมโดยใช้เกมเป็นฐานบนเว็บไซต์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคลากรศูนย์ฝึกอบรมและควบคุมระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์. (2554). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. *วารสารนักบริหาร*, 34(1), 99-103.
- วิทยา วาโย, อภิรดี เจริญกุล, ฉัตรสุดา กานกายนต์, และจรรยา คนใหญ่. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), 285-298.
- สุนิษฐ์ สังขสูตร และจอมเดช ตรีเมฆ. (2564). ความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิต. ใน วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต, การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 11 ด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ การจัดการและศิลปะ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2564, (น. 1-12). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต
- สุธิดา พัฒนศรีวิเชียร. (2562). กลยุทธ์การใช้สื่อสังคม (Social media) เพื่อรณรงค์ทางการเมืองในยุคสังคมเครือข่าย. *วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ*, 29(1), 27-41.
- Angelo, T. A. & Cross, P. K. (1993). *Classroom assessment techniques: A handbook for college teachers* (2nd ed.). San Francisco: Jossey-Bass.
- Likert, R. (1967). The method of constructing and attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Readings in attitude theory and measurement*. New York: Wiley & Sons.
- Seagren, A., Watwood, B. (1996). *The virtual classroom: What works?*, Retrieved April 10, 2020, from https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=5plD-80AAAAJ&citation_for_view=5plD-80AAAAJ:d1gkVwhDpl0C
- Taylor, A. (2014). *A look at web-based Instruction today: An interview with Badrul Khan, Part 1*, Retrieved May 26, 2020, from <http://elearnmag.acm.org/archive.cfm?aid=2590180>